

CERDANYA

Els autors

Manel Figuera i Abadal (21/07/1957) és autor de diverses guies d'excursions pel Pirineu, i sobretot de la Cerdanya i d'Andorra. La passió per la muntanya ha definit la seva vida i ha estat la font que ha inspirat també llibres (més de seixanta) i articles en revistes on escriu, alguns dels quals de temàtica literària i d'investigació. Les ganes de viatjar l'han dut a recórrer tota la serralada pirinenca, però també ha assolit cims de Picos de Europa i la Serralada Cantàbrica, del País Basc, del País Valencià, del Sistema Ibèric, d'Andalusia, de les Canàries, dels Alps, del País de Galles, de Còrsega, de l'Atles, del Caucas, dels Andes i de l'Himàlaia, entre altres indrets.

Alfons Brosel i Jordà (19/02/1953) és excursionista, escriptor, fotògraf i descobridor, és un bon coneixedor de la serralada pirinenca, ja que l'ha recorregut infinitat de vegades per tots els seus vessants. La seva passió per les muntanyes l'ha portat a sovintejar diverses zones muntanyenques, com ara els Alps, els Dolomites, l'Atles africà, les muntanyes del País Basc, el Sistema Ibèric, els Picos de Europa, el Sistema Penibètic, els Andes argentins, la Patagònia xilena o el Nepal.

És autor d'un bon grapat de llibres, la majoria de temàtica muntanyenca, que abracen diversos territoris, com ara Andorra, el Ripollès, l'Alt Urgell, la vall de Benasc, el Pirineu en general o la

Cerdanya, lloc on va néixer. També ha publicat llibres d'assaig i de relats curts. Col·labora habitualment en nombroses revistes d'àmbit cultural i muntanyenc.

A la Tere, l'Agnès i l'Elisabet.

A la Fina, al Carles i al Sergi.

A l'Albert Piñeira, company d'aventures des de sempre.

Al Santi Sirvent i al Manolo Pons, de qui sempre aprendré com a excursionistes i com a persones.

I a tots els amics que ens han acompanyat i que han fet que les muntanyes siguin encara un lloc millor.

© Elkar Argitaletxeak, S.L. · Sua Edizioak, 2021
Iparragirre 26, 48011 Bilbao
Tel.: 944 169 430

www.sua.eus · sua@sua.eus

© Textos i fotografies: Manel Figuera Abadal i
Alfons Brosel Jordà

Foto portada: Prat de Cadí.

Disseny i Mapes: Sua Edizioak
Impressió: Leitzaran Grafikak

ISBN: 978-84-8216-847-0

Dipòsit Legal: D-0474-2023

1a edició: 1998

2a edició: Abril de 2007

3a edició (actualitzada): Juliol de 2023

CERDANYA

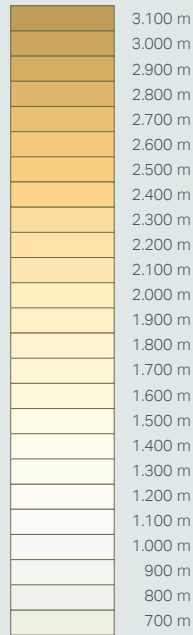
Manel Figuera - Alfons Brosel

sua
EDIZIOAK

LLEGENDA

	Aproximació		Aparcament
	Ascensió		Cim
	Pista		Cim principal
	Ctra. secundària		Coll
	Ctra. general		Edificacions
	Túnel		Refugi
	Riu		Cabana
	Remuntador		Església

Taula altimètrica

A les fotografies on apareixen marcats els accessos finals als cims, les **línies contínues** marquen l'itinerari. **Les discontinúes** són orientatives, ja que transcorren per zones no visibles a les imatges.

ÍNDEX

• INTRODUCCIÓ	16
• Estructura de la guia	18
Dificultat, perill i horaris	20
Altres elements de risc	22
Aproximacions i excursions	22
• APROXIMACIONS I EXCURSIONS.....	23
1. DEL QUERFORADAT AL TOSSAL DE BEDERS	26
2. D'ESTANA A PRAT DE CADÍ	27
3. DE NAS A PRAT D'AGUILÓ PER LA RUTA DELS SEGADORS	28
4. CIRCUIT PER ROCA FORADADA	30
5. DEL PLA DE L'INGLA A PRAT SOBIRÀ	31
6. DE PEDRA AL COLL DE PENDÍS PEL CAMÍ DELS BONS HOMES.....	33
7. CIRCUIT PEL GRAU DE L'ÓS.....	37
8. D'URÚS AL COLL DE JOU	38
9. D'ER AL COLL DE FINESTRELLES	39
10. DEL MAS PATIRÀS AL COLL DE FINESTRELLES.....	42
11. D'EINA AL COLL D'EINA.....	43
12. DE PLANÈS AL CIRC DE LA CONCA.....	45
13. D'ANGOSTRINA AL LLAC DE LA BOLLOSA.....	48
14. CIRCUIT DELS QUATRE ESTANYS DE LES BOLLOSES	50
15. DE DORRES AL TOSSAL DE BELL-LLOC	51
16. A L'ESTANY DE LANÓS PER COMAJOAN.....	53
17. A L'ESTANY DE LANÓS PEL CAMÍ DELS ENGINYERS.....	55
18. A L'ESTANY DE LANÓS PER LA PORTELLA DE LANÓS.....	56
19. DEL COLL DE PIMORENT AL COLL DE L'ORRI DE LA VINYOLA	57
20. A LA PORTELLA BLANCA PER LA VALL DE CAMPCARDÓS.....	59
21. DE MERANGES A L'ESTANY DE MALNIU	61
22. A ENGORGES DES DEL REFUGI DE MALNIU	62
23. A ENGORGES DES DEL CAMPLLONG.....	65
24. CIRCUIT ENTRE CORTÀS, ORDÈN I ÉLLER.....	66
25. CIRCUIT PER LA COVA D'ANES I LA SOLANA DE BELLVER	68
26. A LA PORTELLA BLANCA PER LA VALL DE LA LLOSA.....	72
27. DE LA CABANA DELS ESPARVERS AL PORT DE VALLCIVERA	74
28. DEL RIU DE LA LLOSA ALS ESTANYS DE LA MUGA	75
29. DEL FORNELL ALS ESTANYS DE LA PERA	76
30. DE LLÍVIA A MARTINET PEL CAMÍ DE SANT JAUME.....	81

• ASCENSIONS ALS CIMS (224 ITINERARIS).....	83
• CADÍ-MOIXERÓ.....	83
1. VULTURÓ O PUIG DE LA CANAL BARIDANA, 2.649 m	84
1a. Des del coll d'Eruga per la canal Baridana.....	85
1b. Des del coll d'Eruga per la canal del Quer o del Llitze.....	87
1c. Des de Prat de Cadí per les canals del Ticó.....	88
1d. Des de Prat de Cadí per la canal del Cristall.....	89
2. ROCA PUNXENTA O PIC DE COSTA CABIROLERA, 2.605 m.....	90
2a. Des de Prat de Cadí per la canal del Cristall.....	91
2b. Des de Prat de Cadí per la canal d'Estana.....	91
2c. Des de Prat d'Aguiló pel pas dels Gosolans.....	92
3. COMABONA, 2.554 m.....	94
3a. Des de Prat d'Aguiló pel pas dels Gosolans.....	94
3b. Des de Prat d'Aguiló pel pla de les Creus i el pas del Bou.....	95
3c. Des de l'Agre pel Pradell de Pi i Prat Rodó.....	97
3d. Des del coll de Pendís per la serra de la Moixa.....	98
4. PENYES ALTES DE MOIXERÓ, 2.276 m.....	100
4a. Des del coll de Pendís per la tosseta de la Font del Faig.....	101
4b. Des del coll de Trapa per les Bagues de Riu.....	103
4c. Des del refugi del Serrat de les Esposes pel torrent dels Évols.....	104
4d. Variant pel serrat de Moixeró i el puig Cubell.....	105
4e. Des del coll de Jou pel serrat de la Miquela.....	106
5. LA TOSA, 2.537 m.....	107
5a. Des del coll de Jou per la pleta del Llamp.....	107
5b. Des de Coma Oriola per les Pedrusques.....	108
5c. Des del coll de Pal pel serrat Gran.....	110
6. PUIGLLANÇADA, 2.408 m.....	110
6a. Des del coll de Pal pel vessant oest.....	111
6b. Des del pla d'Anyella per les costes de l'Huguet.....	111
• PUIGMAL.....	113
7. TOSSA DEL PAS DELS LLADRES, 2.663 m.....	116
7a. Des de la Casilla de Saltèguet per la serra de Gorrablanc.....	116
7b. Des del coll Marcer pel ras de la Basseta.....	118
7c. Des de Vallcebollera pel bosc de la Cogulla.....	119
7d. Variant pel clot de Montell.....	121
7e. Des de la carretera d'Er-Puigmal 2600 per la serra de l'Artiga.....	122
7f. Des de les Esplanes per la jaça del Prat de la Tossa.....	123
7g. Des de les Esplanes pel coll de les Clotxes.....	124
8. PUIGMAL, 2.911 m.....	125
8a. Des de les Esplanes pel clot de la Pastera.....	126

8b. Des de les Esplanes pel Puigmal Petit de Segre.....	126
9. PUIGMAL DE LLO, 2.801 m.....	128
9a. Des de les Esplanes per la carena oriental.....	129
9b. Des de les Esplanes per la carena occidental.....	129
9c. Des del coll de Segalera pel puig de Coma Dolça.....	130
9d. Des del refugi de la Culassa pel puig de Coma Dolça.....	130
10. PUIGMAL DE SEGRE, 2.843 m.....	131
10a. Des de les Esplanes per la collada d'Er.....	131
10b. Des del coll de Finestrelles per la carena nord.....	132
11. PIC DE FINESTRELLES, 2.828 m.....	132
11a. Des del coll de Finestrelles per la carena sud-oest.....	134
11b. Des del bosc del Quer pel camp de Perones.....	134
11c. Des del pla de la Beguda pel camp de Perones.....	136
11d. Des del pla de la Beguda pel vessant nord.....	137
11e. Des del coll d'Eina pel pic de Núria.....	138
12. PIC D'EINA, 2.789 m.....	138
12a. Des del coll d'Eina per la carena occidental.....	139
12b. Des del pla de la Beguda pel coll de Torre d'Eina.....	139
13. PIC DE NOUFONTS, 2.861 m.....	140
13a. Des del coll d'Eina vorejant el pic d'Eina.....	140
14. TORRE D'EINA, 2.830 m.....	141
14a. Des del coll d'Eina pel pic d'Eina.....	141
14b. Des del pla de la Beguda pel coll de Torre d'Eina.....	142
14c. Des de l'Orri de Baix pel serrat de les Fonts.....	142
14d. Des de l'Orri de Planès per la coma Amagada.....	144
14e. Des del circ de la Conca pel serrat de les Fonts.....	145
14f. Des del circ de la Conca per la bretxa sud d'en Xillèn.....	145
15. CAMBRA D'ASE, 2.749 m.....	146
15a. Des de l'Orri de Baix pel serrat de les Fonts.....	147
15b. Des d'Eina 2600 pel barranc de la Font Freda.....	147
15c. Des d'Eina 2600 per la canal central.....	148
15d. Des d'Eina 2600 pel puig de l'Home Mort.....	149
15e. Des de l'Orri de Planès per la coma Amagada.....	150
16. TORRE D'EN XILLÈN, 2.727 m.....	151
16a. Des del circ de la Conca per l'aresta nord-est.....	151
17. PICS DE LA CONCA, 2.724 m i 2.708 m.....	152
17a. Des del circ de la Conca per l'aresta sud-oest.....	152
17b. Des del circ de la Conca per l'aresta nord.....	153
18. ROC DEL BOC, 2.772 m.....	154
18a. Des del circ de la Conca pel coll del Boc.....	155
18b. Des del serrat de l'Escaldat pel pic de l'Orri.....	156

• CARLIT	159
19. PIC DELS MOROS, 2.137 m	161
19a. Des de la mollera dels Clots per la pista	161
19b. Des de Targasona pel rec de Ribals.....	162
19c. Des de la central Thémis per la font Grossa.....	163
20. ROC DE LA CALMA, 2.208 m	163
20a. Des del coll del Pam per la Gallinera.....	164
20b. Des de la mollera dels Clots pel refugi de la Calma.....	165
20c. Des de l'estany de la Pradella pel bosc de la Calma	165
21. MONT LLARET, 2.376 m	166
21a. Desde la carretera de la Bollosa por l'estany d'Aude.....	166
21b. Des de la carretera de la Bollosa pel GRP del Tour du Capcir	167
21c. Des del llac de la Bollosa per la cabana de la Balmeta	168
22. EL PAM, 2.470 m	170
22a. Des del llac de la Bollosa per la serra dels Alarbs.....	170
23. EL PETIT PERIC, 2.690 m	171
23a. Des del llac de la Bollosa pel contrafort meridional.....	172
23b. Des del llac de la Bollosa per la coma de la Llosa.	172
24. PUIG PERIC, 2.810 m	173
24a. Des del llac de la Bollosa per la coma de la Llosa.....	174
24b. Des del llac de la Bollosa per l'aresta sud-est	175
24c. Des del llac de la Bollosa per l'estany Blau Petit.....	176
25. PUIG DE LA PORTELLA GRAN, 2.765 m	177
25a. Des del llac de la Bollosa per l'estany Blau Petit.....	177
26. PUIG DE LA COMETA, 2.763 m	178
26a. Des del llac de la Bollosa per la portella Gran.....	179
26b. Des del llac de la Bollosa per l'estany Gran	180
26c. Des del llac de la Bollosa pel solà de la Coma de la Grava.....	180
26d. Des del llac de la Bollosa per les Tres Piques Roges	181
27. SERRA DE L'ORRI, 2.711 m i 2.707 m	184
27a. Des del llac de la Bollosa per l'estany Blau	184
27b. Des del llac de la Bollosa per l'estany de la Llosa.....	185
28. PUIG DE LA GRAVA, 2.671 m	186
28a. Des del llac de la Bollosa pel coll de la Grava.....	186
28b. Des del llac de la Bollosa per la portella de la Grava.....	187
28c. Des de l'estany de Lanós per la portella de la Grava.....	188
28d. Des de l'estany de Lanós per la portella d'Orlú.....	189
29. TOSSA DEL LLOSER, 2.804 m	190
29a. Des del llac de la Bollosa per la carena del Castellar	191
29b. Des del llac de la Bollosa per l'estany del Racó.....	192
29c. Des del llac de la Bollosa per la portella de la Grava	193

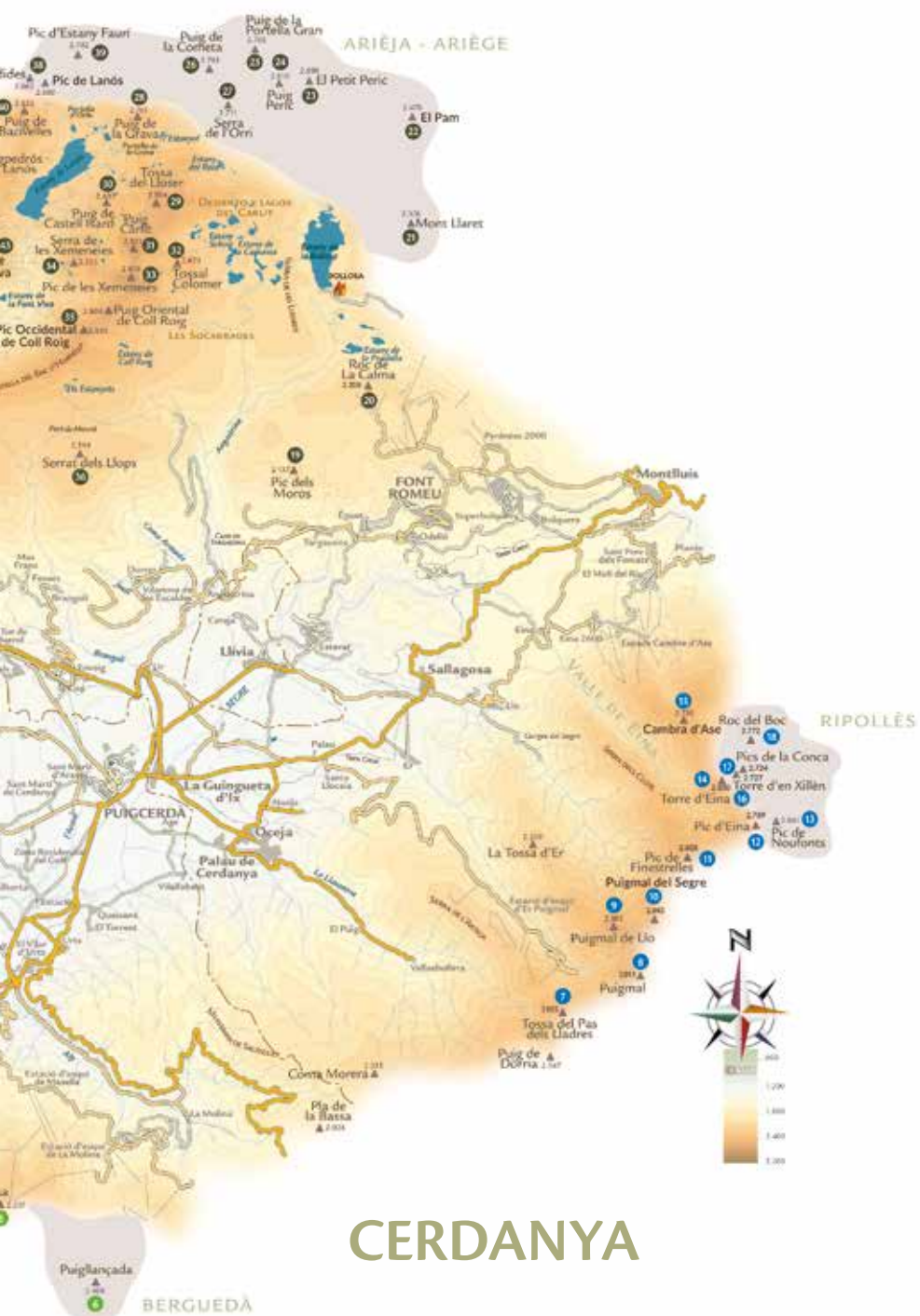
29d. Des de l'estany de Lanós pel Roset	193
29e. Des de l'estany de Lanós per la canal occidental.....	194
30. PUIG DE CASTELL ISARD, 2.633 m.....	195
30a. Des de l'estany de Lanós per l'aresta oriental.....	196
30b. Des de l'estany de Lanós per l'aresta occidental.....	196
31. CARLIT, 2.921 m.....	197
31a. Des del llac de la Bollosa per l'estany del Castellar.....	198
31b. Des del llac de la Bollosa per l'estany de la Comassa.....	199
31c. Des del llac de la Bollosa per l'aresta est.....	200
31d. Des del llac de la Bollosa per la coma dels Forats.....	200
31e. Des de l'estany de Lanós per Carlit de Baix.....	202
31f. Des de l'estany de Lanós per l'estany dels Forats.....	203
31g. Des de l'estany de Lanós pel portell del Carlit.....	204
32. TOSSAL COLOMER, 2.673 m.....	208
32a. Des del llac de la Bollosa pel coll Colomer.....	208
32b. Des del llac de la Bollosa per la coma dels Forats.....	209
33. PIC DE LES XEMENEIES, 2.878 m.....	209
33a. Des del llac de la Bollosa per l'estany Llat.....	210
33b. Des de les Escaldes per l'estany de Collroig.....	210
33c. Des de la vall de Font Viva pel bac de Collroig.....	212
33d. Des de l'estany de Lanós pel coll dels Andorrans.....	213
34. SERRA DE LES XEMENEIES, 2.755 m.....	214
34a. Des de la vall de Font Viva pels estanys de les Xemeneies.....	214
34b. Des de la vall de Font Viva pel coll de les Xemeneies.....	215
34c. Des de l'estany de Lanós pel coll de les Xemeneies.....	216
35. PIC OCCIDENTAL DE COLLROIG, 2.833 m.....	217
35a. Des del llac de la Bollosa pel pas del Mig.....	217
35b. Des de les Escaldes per l'estany de Collroig.....	218
35c. Des de les Escaldes pel pic de les Toses.....	218
35d. Des de Bena per Maurà.....	219
35e. Des de la vall de Font Viva pel bac de Collroig.....	221
36. SERRAT DELS LLOPS, 2.344 m.....	222
36a. Des de les Escaldes pel port de Maurà.....	222
36b. Des de Bena pel riu de Brangolí.....	223
37. EL PUNXÓ, 2.581 m.....	224
37a. Des de Bena per Maurà.....	224
37b. Des de Bena pel coll de l'Home Mort.....	225
37c. Des de Bena per coma Pregona.....	226
38. PIC DE LANÓS I PIC DE MADIDES, 2.660 m i 2.663 m.....	227
38a. Des de l'estany de Lanós per la portella d'Orlú.....	227
38b. Des de l'estany de Lanós pel coll de Coma d'Anyell.....	228

39. PIC D'ESTANY FAURÍ, 2.702 m	229
39a. Des de l'estany de Lanós per la portella de Madides	229
39b. Des de la portella d'Orlú per l'estany Faurí.....	230
40. PUIG DE LES BACIVELLES, 2.632 m	230
40a. Des de l'estany de Lanós pel coll de Coma d'Anyell.....	231
41. PUIG PEDRÓS DE LANÓS, 2.842 m	232
41a. Des de l'estany de Lanós per l'aresta est.....	232
41b. Des de l'estany de Lanós per la portella Roja.....	233
41c. Des del coll de Pimorent per la portella Roja.....	234
42. PUIG DE COMA D'OR, 2.826 m	236
42a. Des de l'estany de Lanós per la portella Roja	236
42b. Des de l'estany de Lanós pel contrafort nord-est	237
42c. Des de la portella de Lanós pel pic de Cortal Rossó.....	238
42d. Des de Coma-rossa pel cap de Llosada	239
42e. Des del coll de Pimorent per la portella de Cortal Rossó.....	240
42f. Des del coll de Pimorent pel cap de Llosada	240
43. PUIG DE FONT VIVA, 2.673 m	241
43a. Des de la portella de Lanós per la carena nord.....	241
43b. Des de Coma-rossa per la serra de Font Viva	241
44. CRESTA DELS LLOSERS, 2.664 m	242
44a. Des del coll de Pimorent per la portella d'en Garcia.....	242
44b. Des del coll de Pimorent per la serra de les Lloses.....	243
45. PUIG DE TRESPUNTS, 2.624 m	244
45a. Des del coll de Pimorent per la portella d'en Garcia.....	245
45b. Des del coll de Pimorent per la bassa de Mercader	245
46. PIC DE QUERFORC, 2.585 m	246
46a. Des del coll de Pimorent pel cap de la Clota de Trespunts.....	247
46b. Des del coll de Pimorent pel tossal Mercader	247
• PUIGPEDRÓS – TOSSA PLANA DE LLES	249
47. PIC DE L'ESTANYOL, 2.586 m	250
47a. Des de Portè-Pimorent per la coma de l'Estanyol	250
47b. Des de Portè-Pimorent pel collet del Roc de les Ombres	251
47c. Des de Portè-Pimorent per la coma de Fontfreda.....	251
48. PIC DE FONTFREDA, 2.738 m	253
48a. Des de Portè-Pimorent per l'aresta nord-est.....	253
48b. Des de Portè-Pimorent per la coma de Fontfreda	254
48c. Des de la coma de l'Orri de la Vinyola per l'aresta oest.....	254
48d. Des del coll de l'Orri de la Vinyola per la carena.....	255
48e. Des de Porta per les canals d'en Cristau.....	256
48f. Des dels estanys de Campcardós pel solà de l'Estany.....	257
49. PIC DE LA MINA, 2.683 m	258

49a. Des de la coma de l'Orri de la Vinyola per la carena nord-est.....	258
49b. Des del coll sud per la carena	259
49c. Des de la coma de l'Orri de la Vinyola per la coma dels Pedrons	259
50. PIC DELS PEDRONS, 2.715 m	261
50a. Des de la coma de l'Orri de la Vinyola per la carena nord.....	261
50b. Des de la coma de l'Orri de la Vinyola per la portella de les Valletes.....	262
51. PICS DE FONT NEGRA, 2.830 m, 2.877 m i 2.852 m.....	263
51a. Des del coll de l'Orri de la Vinyola per la carena oriental.....	263
51b. Des dels estanys de Campcardós pel solà de l'Estany	264
51c. Des de la pleta de Barrera pel port de Font Negra.....	264
52. PICS D'ENVALIRA, 2.818 m, 2.823 m i 2.780 m.....	265
52a. Des de la pleta de Barrera pel port de Font Negra.....	266
52b. Des de la portella Blanca pel pla de les Passaderes.....	267
52c. Des de la portella Blanca per la portella d'Engaït	268
53. TOSSETA DE L'ESQUELLA, 2.869 m.....	270
53a. Des de la portella Blanca pel pic de la Portella.....	271
53b. Des de la coma de Campcardós per la Bressola	271
53c. Des del refugi Joaquim Folch i Girona per la portella de Meranges.....	272
53d. Des del refugi Joaquim Folch i Girona per la Tosseta	273
53e. Des d'Engorgs pel collet de Sant Vicenç.....	274
53f. Des de la portella d'Engorgs pel collet de Sant Vicenç	274
53g. Des de la cabana dels Esparvers per la portella d'Engorgs.....	275
54. PUIGPEDRÓS, 2.915 m	275
54a. Des de la coma de Campcardós per la portella de Meranges.....	276
54b. Des del pla de les Comes per la portella de Meranges	277
54c. Des de Guils-Fontanera per la serra de Campcardós	278
54d. Des de l'estany de Malniu pel serrat de les Perdius Blanques.....	279
54e. Des del refugi de Malniu pel roc de la Llosa	280
54f. Des del refugi de Malniu pel coll de les Molleres.....	281
54g. Des del refugi Joaquim Folch i Girona per la portella de Meranges.....	282
55. ROC COLOM, 2.724 m	283
55a. Des del coll de Marfaing per l'aresta sud.....	283
55b. Des del coll de Marfaing per l'aresta nord-est.....	284
56. PEIRAFORCA, 2.653 m	284
56a. Des dels estanys de Campcardós per la canal central	285
56b. Des del pla de les Comes per la canal oriental.....	285
56c. Des del Peiraforca fins al roc Colom per la cresta.....	286
57. EL CASTELL DELS LLADRES, 2.542 m	289
57a. Des de l'estany de Malniu pel coll nord.....	289
58. ROC ROIG, 2.227 m	290
58a. Des de Guils-Fontanera pel pla de la Feixa.....	290

58b. Des del refugi de Malniu pels Clots.....	291
59. BONY DEL MANYER, 2.809 m.....	293
59a. Des de la portella d'Engorgs per la carena nord	293
59b. Des d'Engorgs pel contrafort nord-est	294
59c. Des del Campllong pel serrat de l'Agulló.....	294
59d. Des del Campllong per la portella del Torer	296
59e. Des de la Farga de la Llosa per l'estany de Calm Colomer.....	297
60. LA CARBASSA, 2.739 m.....	298
60a. Des del Campllong per la portella del Torer	298
60b. Des del Campllong per les canals de Corriot.....	299
60c. Des d'Éller pel pla de Matons.....	300
60d. Des de Tallendre per la coma de Fornos.....	302
60e. Des de Tallendre pel Pelat de Tallendre	303
60f. Des de la Bastida per la font del Ferro.....	304
61. PIC DE LA PORTELLA DELS COLELLS, 2.773 m	305
61a. Des de la coma d'Engait per la portella de Joan Antoni.....	305
61b. Des de la cabana dels Esparvers pel pas dels Rabadans	306
61c. Des del pla de Vallcivera per la portella dels Colells.....	307
62. PIC DE MONTMALÚS, 2.781 m.....	308
62a. Des del pla de Vallcivera per la collada de Montmalús.....	309
62b. Des del pla de Vallcivera pel pas de Ríbuls.....	309
63. PIC DE RÍBULS, 2.827 m	310
63a. Des del pla de Vallcivera pel cim nord de Ríbuls.....	311
63b. Des del pla de Vallcivera per la canal sud	312
63c. Des del port de Vallcivera per la portella dels Pessons.....	312
64. PIC DELS PESSONS, 2.864 m.....	313
64a. Des del port de Vallcivera per la portella dels Pessons.....	314
65. LA MUGA, 2.861 m	315
65a. Des del port de Vallcivera per la tosseta de Vallcivera	315
65b. Des del pla de Vallcivera pels estanyons de Vallcivera.....	316
65c. Des del prat Xuixirà per l'aresta nord-est	316
65d. Des dels estanys de la Muga pel coll de la Muga	317
66. TOSSA PLANA DE LLES, 2.905 m.....	317
66a. Des del port de Vallcivera per la tosseta de Vallcivera	318
66b. Des dels estanys de la Muga per la Portelleta.....	318
66c. Des de la coma de la Muga pel roc Blanc.....	319
66d. Des del torrent de l'Orri pel roc Blanc.....	319
66e. Des del refugi del Pradell pel pla de les Someres.....	320
66f. Des del refugi del Pradell per la portella de Setut.....	321
67. PIC DE COMA EXTREMERA, 2.809 m.....	322
67a. Des del refugi del Pradell per la portella de Setut	323

67b. Des del refugi del Pradell per la coma Extremera.....	323
68. TOSSAL BOVINAR, 2.842 m.....	324
68a. Des del refugi del Pradell per la coma Extremera.....	324
68b. Des del pla de Guirbo pel serrat dels Cugots.....	325
68c. Des del refugi d'Estanys de la Pera pel pic de la Colilla.....	326
68d. Des del refugi d'Estanys de la Pera pel port de Perafità.....	327
69. TOSSAL DE LA TRUITA, 2.752 m.....	328
69a. Des del refugi d'Estanys de la Pera pel port de Perafità.....	329
69b. Des del refugi d'Estanys de la Pera pel coll de Claror.....	329
70. MONTURULL, 2.759 m.....	330
70a. Des del refugi d'Estanys de la Pera pel coll de Claror.....	330
70b. Des del refugi d'Estanys de la Pera pel coll de Monturull.....	331
70c. Des de Prat Miró pel turó Punçó.....	331
• Relació de refugis i telèfons d'interès.....	333
• Llista alfabètica i altimètrica de cims.....	342

CERDANYA

BERGUEDÀ

INTRODUCCIÓ

Quan l'any 1936 el geògraf català Pau Vila i el seu equip van acabar d'elaborar el mapa de les comarques de Catalunya, no van tenir gaires problemes –al marge dels sorgits a causa de les divisòries estrictament polítiques– a l'hora de confeccionar els límits de Cerdanya. Profunda depressió tectònica entre muntanyes elevades, és, sens dubte, el territori comarcal més definit del Pirineu.

Tot i aquesta configuració unitària de la geografia física, la Cerdanya ha sofert dues divisions administratives. La primera data del 1659, després d'una guerra contra França, en què es va signar el Tractat dels Pirineus, el resultat del qual fou la partició de la vall en gairebé dues meitats repartides entre els estats espanyol i francès, amb l'enclavament de Llúvia, inclosos els seus drets sobre pastures al Carlit, en territori gal.

La segona va tenir lloc el 1833, quan es formaren a Espanya les províncies. Aquest sector va quedar repartit entre les demarcacions de Girona i de Lleida. A tot això hi cal afegir la divisió de la Cerdanya francesa entre els dos cantons de Sallagosa i de Montlluís, dintre del departament dels Pirineus orientals, i que la frontera andorrana abraça una bona part de la vall de la Llosa, físicament cerdana. El Consell Comarcal de la Cerdanya, creat el 1984, ha exercit una tasca unificadora dels disset municipis del costat administrativament espanyol, però els límits provincials encara existeixen.

Considerant, doncs, les repercussions administratives, polítiques, culturals i lingüístiques –el català és la llengua més utilitzada i parlada a la Cerdanya meridional, mentre a la septentrional hi domina clarament el francès–, cap d'aquestes fronteres artificials no s'observa en el paisatge. En conseqüència, a l'hora d'escriure aquesta guia no les hem tingudes en compte. Pel que respecta als topònims, les formes catalanes, oficials a la part espanyola i cooficials a la francesa, són les que consten als itineraris. El català és la llengua pròpia dels dos costats, com a territori de Catalunya que són.

En els 1.085,77 km² de Cerdanya s'hi troben quasi tots els materials rocosos propis del Pirineu axial: granits, esquists, pissarres, gneis, calcàries devonians i conglomerats carbonífers. Cal afegir-hi les calcàries secundàries i terciàries del Cadí, única franja geològicament prepirinca de la comarca, a més de les argiles, els gresos i els conglomerats quaternaris, de formació recent, que romanen al fons de la vall, resultat dels sediments que provenen dels vessants muntanyosos.

Els massissos del nord i el del Puigmal, de relleu en general suau, són creuats per diverses valls de morfologia glacial, mentre que les de migjorn, més abruptes, sols tenen vestigis de glaceres a la Tosa i al Cadí. A Cerdanya no hi ha cap glacera, malgrat que la neu pot cobrir permanentment les muntanyes a partir dels 2.000 m, oscil·lant a la zona, segons el grau d'insolació, des de mitjan novembre fins ben entrat el maig. Al juny i al juliol hi queden encara unes quantes congestes.

Regada pel Segre i pels seus afluents, la Cerdanya està orientada a l'oest, per la qual cosa el clima, tot i ser mediterrani, té una marcada influència continental: poques precipitacions, oscil·lació tèrmica notable, hiverns freds i secs, estius temperats i també secs –amb algunes tempestes a les tardes– i primaveres i tardors més humides. Cal sumar-hi el microclima propi, amb una inversió tèrmica acusada quan no fa vent, insolació forta a la solana i escassa a la baga.

La climatologia es reflecteix en el paisatge vegetal. A la plana (1.000-1.300 m), amb prats dalladors i conreus, hi creix una vegetació de ribera en forma de galeria que segueix els cursos fluvials i els marges dels prats. Al peu de les muntanyes s'hi veuen algunes rouredes –delmades i substituïdes per pinedes de pi roig– i alzinars de carrasca a la solana. A la baga hi abunden els pins negres amb avets a partir dels 1.600 m, mentre a la solana el pi roig arriba als 1.800 m. La línia dels 2.200 m és el límit dels boscos de pi negre amb ginebrons o nerets, depèn de la influència solar. Més amunt s'estenen els prats pirinencs d'alta muntanya, abundosos en flora.

El tossal de la Truitada des de la carena del Monturull.

La fauna de Cerdanya és la comuna del Pirineu actual, afavorida per reserves naturals, per zones de protecció especial i per la creació, el 1983, del parc natural del Cadí-Moixeró, que s'ha traduït en un increment d'isards, cérvols, cabirols, voltors i aus depredadores. Hi ha molts senglars i marmotes, mentre que els exemplars de perdiu blanca, gat salvatge i gall fer són molt pocs. Sembla que hi resta, en algun lloc del parc natural del Cadí-Moixeró, una petita població de linx europeu. D'altra banda, s'ha constatat que un exemplar d'ós ha deambulat per la comarca i que una parella de llops –no se sap si són els mateixos– volten pel Cadí i pel massís del Carlit, on van ser fotografiats el 2003.

La Cerdanya ha superat la xifra dels 25.000 habitants, però aquesta quantitat es multiplica per cinc a l'agost i durant els caps de setmana de la temporada d'esquí. Això ha potenciat la construcció, motor econòmic important, i les empreses que s'hi relacionen. L'agricultura i la ramaderia es redueixen i el sector hotelier creix a un ritme més lent. El petit comerç està deixant pas a grans centres comercials.

L'art romànic atreu molts visitants. A la vall s'hi conserven restes de fortificacions, monuments megalítics i antics camins de ferradura, alguns dels quals senyalitzats com a senders. Les poblacions més grans, centres turístics importants, són Puigcerdà, Font-romeu, Bellver de Cerdanya, Oceja, la Guingueta d'Alp, Llúvia i Sallagosa.

Gràcies en bona part al turisme, la Cerdanya és molt activa en el que respecta a fires, celebracions festives i activitats de tot tipus, on abunden les gastronòmiques –inspirades en la variada cuina cerdana–, així com les culturals. Rica en llegendes i tradicions, disposa d'una bibliografia extensa i variada, des de la documental fins a la literària, elaborada per un grup de persones que escriuen i investiguen.

ESTRUCTURA DE LA GUIA

Els itineraris ressenyats en aquest llibre abasten la totalitat de Cerdanya, prescindint de les seves fronteres estatals i provincials. Inclouen també algunes ascensions a muntanyes properes –pic de Noufonts, pic d'Estany Faurí, pic dels Pessons...– situades en comarques com el Ripollès, el Conflent i les Vals d'Aix (Arieja) o a l'interior d'Andorra.

L'objectiu de la guia és donar a conèixer a l'excursionista debutant o d'un nivell tècnic mitjà les vies normals a totes les muntanyes cerdanes i altres rutes d'accés més atrevides, algunes de les quals demanen experiència i uns certs coneixements d'escalada, però no entra en el terreny de les vies estrictament d'escalada en roca o en neu i glaç.

Totes les ascensions, així com les excursions i aproximacions del primer apartat, es poden fer en un sol dia des de qualsevol punt de sortida. No obstant això, al final del llibre hi ha una relació de refugis –guardats i lliures– i de cabanes. Els itineraris es poden combinar per a la realització de travessies i de circuits.

Cap muntanya de la comarca no arriba a la cota dels 3.000 m. Només n'hi ha quatre que superen la dels 2.900 m: Carlit, Puigpedrós, Puigmal i Tossa Plana de Lles. Aquest fet i que el relleu cerdà estigui caracteritzat majoritàriament per formes arrodonides no vol dir que ens hàgim de moure per un Pirineu amansit i assequible. També hi ha cims aguts on s'ha d'escalar per pujar-hi.

Hem dividit l'àmbit muntanyós de la Cerdanya en quatre unitats, seguint una línia circular que va del sud-oest al sud-est i del nord-est al nord-oest. La primera, l'apartat del Cadí-Moixeró, inclou el vessant septentrional de la serra prepirinenca de Cadí, de la serra de Moixeró i de les muntanyes de la Tosa i del Puigllançada, formades per roques calcàries. El Cadí, per la seva banda, presenta una impressionant paret rocosa que supera els 500 m d'alçada i que està solcada per nombroses canals. El seu punt més elevat és el Vulturó o puig de la Canal Baridana (2.649 m).

El segon apartat abraça el caient, també septentrional, del massís del Puigmal. Aquest sector muntanyós és definit per una morfologia dilatada amb cims ufanosos i arrodonits, configurada per pissarres, esquists i gneis al sector oriental, més accidentat. El culmina el Puigmal (2.911 m), el cim del qual és un dels millors miradors pirinencs.

El tercer engloba el vessant meridional del massís del Carlit, que presenta un contrast entre els indrets granítics i els esquistosos. El nombre de cims, aquí, és superior i s'alcen dins d'un dels sectors lacustres més rellevants de la serralada pirinenca, amb exemples com l'estany de Lanós, el llac de la Bollosa o l'estany Llat. El presideix la magnífica talaia del Carlit (2.921 m), la muntanya més elevada de tot el territori cerdà i també del Pirineu oriental.

Finalment, el quart abasta unes línies definides de muntanyes, la majoria granítiques, que s'alcen entre la vall de Querol i Andorra. Els seus caients de migdia acostumen a ser dilatats, però algunes parets al nord i fins i tot algunes agulles en són l'excepció. En aquest apartat s'hi troben el prestigiós Puigpedrós (2.915 m) i la panoràmica Tossa Plana de Lles (2.905 m), un gran mirador del Pirineu.

De cada muntanya triada, al principi en fem una descripció breu. Després, a la selecció dels itineraris –òbviament no hi són tots, sinó una tria dels que

hem cregut més interessants o pràctics–, hi ha una fitxa tècnica amb unes quantes dades a considerar i la ressenya del recorregut. Val a dir que hem seguit el 100% d'aquests itineraris, molts dels quals més de dues i de tres vegades, i que hem assolit també el 100% dels cims esmentats. Una altra cosa és que hi pugui haver errors o diferents criteris d'apreciació amb els quals no estiguin d'acord alguns lectors. Som conscients que tota feina feta és millorable i tindrem en compte les possibles crítiques i suggeriments amb vista a una nova edició d'aquesta guia.

Quant a l'època preferible, els itineraris estan pensats per fer-los durant l'estiu. Des de mitjan juny fins a mitjan novembre, normalment no hi caldrà fer ús del piolet i dels grampons, llevat d'algunes canals amagades i d'alguns indrets elevats i ombrívols. A l'hivern, estació especialment bella a Cerdanya, a la major part dels recorreguts el piolet i els grampons hi seran necessaris, tot i que hi haurà muntanyes prou assequibles perquè s'hi pugui pujar només amb esquís o amb raquetes de neu. Aquests dos instruments seran molt útils al llarg de la temporada hivernal, que s'allarga a expenses de la primavera fins al final de l'abril o al principi del maig.

DIFICULTAT, PERILL I HORARIS

El concepte de dificultat és relatiu i es troba en funció de moltes variants, a diferència del de perill, implícit en muntanyes d'una certa envergadura com les pirinenques. No ens trobem, aquí, en cap dels massissos del Pirineu central, però les altituds són prou notables perquè una nevada imprevista, un canvi sobtat de temperatura, un pendent herbat moll per la pluja o un cop de vent –més freqüent al Pirineu oriental– converteixi qualsevol ascensió més o menys fàcil en complicada.

Cal prendre les precaucions oportunes i portar un equip i un material adequats. Aquest material està condicionat per les característiques de l'itinerari i l'estació de l'any. A ple estiu i fins ben entrada la tardor, ja hem dit que el piolet i els grampons no seran necessaris. L'ús de la corda, amb altre material d'assegurança, estarà reservat per als recorreguts d'escalada de roca –roc Colom, cresta entre el Peiraforca i el roc Colom...–, però en d'altres –roc del Boc, cresta de Ríbuls...– un cordino de 30 m ens podrà fer un bon servei si van amb nosaltres persones amb poca experiència o que els causen molta impressió els passos exposats.

Pel que fa a l'equip, unes bones vambes o botes de tresc amb un bon parell de mitjons seran suficients sense neu, mentre amb neu caldrà que siguin més rígides i si pot ser gramponables. Una samarreta tèrmica que expulsi la suor, un

folre polar, una jaqueta impermeable, uns pantalons de tela i uns altres de curts resultaran la roba ideal a l'estiu, sense descuidar-nos un parell de guants i un barret per al cap. A l'hivern, aquesta roba s'hauria d'incrementar amb un altre parell de guants o de manyoples, un folre polar de més, uns pantalons de folre polar i uns altres d'impermeables, a més d'unes ulleres de sol i crema protectora. No oblidem, en aquesta estació, l'ARVA, la pala i els bastons sonda.

Hem fet la catalogació de la dificultat, als itineraris, d'aquesta manera:

- SD: sense dificultat (no cal fer ús de les mans en cap pas);
- F: fàcil (implica fer ús de les mans en algun pas);
- PD: poc difícil (hi ha passos que demanen els tres punts de suport);
- BD: bastant difícil (recorregut amb passos d'escalada de dificultat mitjana);
- D: difícil (recorregut amb passos d'escalada de dificultat notable).

Pel que respecta als passos, seguim l'escala clàssica utilitzada en moltes guies:

- I grau: (fàcil, grimpada no sempre exempta de perill, no hi cal la corda; desgrimpada d'esquena a la paret i ràpel no necessari);
- II grau (poc difícil, tres punts de suport, corda de vegades útil; desgrimpada de cara a la paret i ràpel alguns cops recomanable);
- III grau (bastant difícil, corda recomanable; desgrimpada de cara a la paret i ràpel també recomanable);
- IV grau (difícil, corda necessària; ràpel també necessari).

Els signes – (inferior) i + (superior) ajuden a definir amb més precisió les característiques tècniques del pas. Lògicament, a ple hivern un itinerari F, si hi ha neu, glaç o cornises inestables, pot resultar difícil, i un pas de primer grau podria requerir, en alguns casos, corda, punt d'assegurança i ràpel en el descens.

Els horaris són sempre aproximats. Tenen com a model el pireneista mitjana-ment entrenat, amb una mica d'experiència en terrenys pedregosos i costeruts. El temps esmerçat en un recorregut és relatiu i depèn de diferents factors com l'estat físic, l'anímic, la quantitat de gent que integra el possible grup, l'època de l'any, si hi ha neu o no, la qualitat d'aquesta neu, la temperatura ambiental, el vent, l'hora del dia, les peculiaritats del terreny... És més còmode i ràpid remuntar 500 m de desnivell per un camí que 300 m a través d'un pedregar relliscós.

Hi ha un factor més a contemplar: el coneixement del terreny. Nosaltres, per la Cerdanya, no hi utilitzem ni el GPS. Sabem què ens espera a cada indret, quines característiques té, i dosifiquem l'esforç en la seva funció. Per aquest simple fet i pel de no haver de consultar ni d'orientar mapes, guanyem minuts en cada tram dels itineraris. Per això hem arrodonit els horaris a l'alça; és a dir, els hem afegit minuts a

fi que l'excursionista que els consulti no els trobi excessivament curts. Això sí: estan basats en el temps real, sense interrupcions per parades, descansos, etc.

ALTRES ELEMENTS DE RISC

Caldria afegir aquí un parell d'advertències. Una fa referència als ramats de bestiar, especialment nombrosos a Cerdanya. Les eugues i les vaques no solen a escometre excursionistes, però de vegades s'espanten i algun animal ho fa, sobretot si hi ha vedells o pollins i anem amb gossos. En aquest cas convé lligar-los. La millor manera de no tenir problemes és intentant evitar aquests ramats fent una marrada o, si no pot ser, passant-hi pel mig sense presses ni fent soroll i parlant en veu suau.

Un altre perill són els caçadors, abundants durant la tardor i la primera meitat de l'hivern, sobretot, al sector del Cadí-Moixeró. Alguns, per advertir-nos, és possible que ens instin a no moure'ns per la zona on ells cacen. Com que les àrees de caça de la comarca no són privades, no ens ho poden prohibir, però per precaució convé evitar els camins estrets entre bosc i és convenient, en aquest cas, parlar en veu alta i dur roba de colors cridaners. A les carenes i en terreny d'alta muntanya, on no solen arribar les pistes, els caçadors ja no hi puguen amb els seus tot terrenys.

APROXIMACIONS I EXCURSIONS

Prèviament a les ascensions, hem inclòs un capítol de trenta aproximacions i excursions que recorren pràcticament les valls i els antics camins ramaders de la comarca. Totes tenen el seu encant i resulten idònies com a primer contacte amb les muntanyes cerdanes, fins i tot en dies de temps insegur, quan dirigir-se als cims no seria aconsellable.

Respectar el medi, endur-nos a la motxilla les nostres deixalles, no collir flors ni arrencar plantes són normes que tota persona amant de la muntanya coneix i segueix. Tanmateix, en alguns llocs hi trobarem cartells amb normes estrictes per tractar-se d'una àrea protegida, com al Parc Natural del Cadí-Moixeró o a la vall d'Eina. Complir aquesta normativa és una bona manera de col·laborar en la seva conservació.

De moment res més, companya o company excursionista. Esperem que aquests recorreguts per Cerdanya t'ajudin a conèixer bé uns paratges pirinencs plens de lluminositat mediterrània i la grandesa dels seus cims, força elevats encara i en un àmbit estricte d'alta muntanya.

Que en gaudèixis!